

כל כנויי פרק ראשון נדרים

עין משפט נר מצוה

בא מיי פ"ד מהל
מעשה הקרבנות הל'
ח סגנון ע"ש קפ"ו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה דבני
קיימין הוא דלמך מטלמי
וכו' הואיל ואמר על דבריו
קיימין. י"ב ע"י ש"ת
הנ"ע מפלוג' ס"י כ"ו
שנאל על זה שהוא נגד
הנשוא' דמגלה פ"א
ובשקלים וחולין ה ע"כ
דלמן מטלמ' נדלר ויג'ד:

תוספות

דטעמא דשמואל משום די
לאמר ודאי דשמי אורל
הו' מוכיח שפיר בלא
מודרני דכפרישת א"כ
גם לשמואל מושל שאני
אורל בלא מודרני כ"ג
לנה"ק י"ג ע"י מהו ר"י
פירש דשמי אורל אינו
מוכח בלא מודרני: אמר
ק"מ נודר להודי. לנדות
ידות נזירות כמדות מה
נזירות בהפלאה אף ידות
נזירות בהפלאה: ע"כ לא
קאמרי רבנן דלא בעינן
ידים מוכיחות אלא נבי
גם משום דמוכח דמינה
הוא דאין אדם מברש
אשת חבריו אבל בעלמא
מי שמעתי להו. מינה לר"י
תיקשי ליה ציינא דלעיל
מודרני מתוך אקור אלמא
דהויין ידים וקשה לאנשי
מתני' דלמך שאני אורל
לן אבל בלא ק' ומוח' י"ל
דלן ס"ל לאנשי כשמואל
אבל י"ל דלן לאו דוקא או
שמל למסקנא יתא דלמך
כרענן ורבו כתיב יהודה
אכל קשה דכ"ג דטורי
(ד' סד.) קאמרי איפכא
למך ליה הויין ידים
וי"ל דמי שיעות הפסות
הדמח' והוא דהתם
כתיב דלמך אכל גירסא
דהכא כ"י יהודה כמדות
התם [עין מוס' מיר שם
ד"ה אשן:] הרי הוא עלי
הרי זה עלי אמר. פי'
כבר מונח לפניו אמר הרי
עלי אקור מפני שהוא יד
לקרנן ואפי' עליו הכבד
קרבנן שכן מתנדב אדם
ואומר הרי עלי טעמא
דלמך הרי עלי אקור אבל
לא אמר עלי לא וקשה
לנפין: אמר לך. כלומר
הך ק"ל לא אמר עלי לא
הכי בכלל דהרי הוא הפקר
קאמר: והא מפני שהוא יד לקרנן קרנן. דמשמע דעלי הוי די מעילא אקור אבל אי לא אמר עלי די מיקא הוי וקשה
לאני דלמך כ"י: א"ל אימא טעמא דאמר עלי הוא דאקור ודבריו. דאי אמר הרי הוא אקור לביע' ולאו
דוקא שיהא אסורין כל אחד לנדיה למודיה דהרי הוא עיקר הקדש קאמר: והא מפני שהוא יד לקרנן. כלומר אינו
אלא די בעלמא ואינו עיקר הקדש ואינו אקור אלל ליה ולא לביע'. הרי זו השאת הרי זו אשם. בהמת חולין עובדת
לפניו אמר הרי זו טעמא לא אמר כלום משום דלמן טעמא בזה נדבה ולכן כי אמר טעמא ולא אמר טעמא לא אמר
ולא כלום דמשמע שמתנדב טעמא הלך חולין הוי ואף על גב דלמרינן לקמן כבר לפניו ואמר הרי זה קרנן אקור י"ט
לומר דהתם משום דדאי אפסר לכך הימון קרנן ומתנין לומר קרבנן אבל כהא הוא סבור שיעול להסתפיס טעמא
דקרנן ופירין מנישא דקאמר לא אמר כלום דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים דלא הויין ידים כי אמר ה"ו למעלה טעמא
לאני דלמך כ"י: הרי לאנשי כרענן ה"ו רבא כתיב יהודה ולא כרענן: אמר לך רבא ה"ו אמר דאמר אפי' לרבנן. כדלמך לעיל ופליגי רבא
ואני אליבא דרבנן: עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בשום דאין אדם מברש אשת חבריו. כן משמע דמוכיחות הוי ממניא וציינן משמע דהוה ליהויא שמגרשה בלא גט ומתויהו ממנה וי"ע בתום' מילמיה דידים שאין מוכיחות:
לימא רבא דאמר כ"י יהודה. ס"ק די הכי נדבר גיה אפי' לא הרג ביה רבא:

דאין אדם מגרש את אשת חבריו. דאי כתב הרי את מותרת לכל אדם
משמע דלאשמו קאמר דאשת איניש דעלמא אינו מגרש ומוכחא מילמא
ושפיר מגרש: אבל צעלמא. דאי אפשר למימר הכי צעין ידים
מוכיחות: אבל לא קאמר עלי לא. דהרי הוא לא משמע כלום דצעין ידים

מוכיחות: אמר לך איני. לעולם לא
צעין ידים מוכיחות והכא היינו טעמא
דאי לא אמר בלשון קרנן לא מיתסר
דלממא הרי הוא הפקר קאמר
דמוכיחות הוא להפקר או ללדקה: והא
מפני שהוא יד לקרנן קאמר. דאסור
לקרנן ולא מניח אמרת (ה) ללדקה או
הוא. ולא אמר עלי שיהא אסורין
דכיון דלא אמר עלי אלל הוא משמע
דמזירו נמי אסור דה"ק הרי הוא
כהקדש מה הקדש אסור אף אמו דבר
נמי אסור: אע"ג דהוא מחויב טעמא
ואשם לאו כלום הוא. דלא אמר עלי.
אלמא צעין ידים מוכיחות: אם הוא
מחויב. טעמא או אשם: דכיון
קיימין. (ו) הוא דלמך מטלמי אבל
לא היה מחויב טעמא אינו כלום
הואיל ולא אמר עלי ששם אמר הרי זו
עלי טעמא אע"ג דלא היה מחויב
או הואיל ואמר עלי דבריו קיימין: הא
מני. הא ציינא דלמרה לא אמר ולא
כלום: רבי יהודה היא. דלמך צעין
ידים מוכיחות. ואנא דלמך כרענן
דלמך לא צעין ידים מוכיחות: והא
אמר איני אלא דלמך אפי' לר' יהודה.
דלא צעין ידים מוכיחות אלל גבי גט
אבל צעלמא לא והכי קאמר הכא ר'

יהודה היא: אלל [וימא] רבא דאמר כ"י יהודה. דכיון דאני לא
מתוך טעמא אליבא דר' יהודה לימא נמי דרבא לא מתוך טעמא
אליבא דרבנן כדמתוך לעיל (ג) וכר"י קאמר דיחידאה היא: לא לעולם
רבא אפילו לרבנן. כדקאמרין ע"כ לא קאמרי רבנן כו' דודאי רבנן
סבירא להו צעלמא דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים כרענא:

לא צעין ידים מוכיחות ואיזה הוא דלמך הלכך מניא לא צעין ידים
ולא איפשיטא וכיון דלרבנן דגמי' מספקא להו אית לן לננקט לחומר' דאפסר דמסתבר טעמיה דהתם צוין ממיא דמסתבר צעין ידים. ואיכא
מ"ד דכיון דצוין חיישי לדר"י אלמא מספקא לן דלמך מאי דלא צעו רבנן ודין משום דלמך דסבירא להו לדי' שאין מוכיחות הויין ידים (ז) ואנן
ק"ל כרענא וכיון שכן צעין ידים נמי איכא למימר דלמך מניא לא צעין ידים מוכיחות: מייסדי הרי הוא עלי וכו' טעמא דלמך עלי הוא דאסור
הויין ידים ואנן ק"ל כרענא דלמך לא הויין ידים הלכך צעין ודין וצעין מניא: מייסדי הרי הוא עלי וכו' טעמא דלמך עלי הוא דאסור
אבל לא אמר לא. ואע"ג דבלא עלי ודאי די מיהא הוי. ומשנינן דלמך הרי הוא הפקר קאמר כלומר דבלא עלי אפילו יד שאינו מוכיח
לא הוי לאקור משום דיד אינו אלל צעלי דלמך ה"ו עלי ואי מסיק דצויהו ואמר הרי עלי אקור. ומקשינן והא מפני שהוא יד לקרנן
קתני כלומר מי קתני שהוא יד לנדך יד לקרנן קתני דלקרנן הרי הוא בלא עלי הוי יד שכן דרך המתנדבים לומר הרי הוא קרנן ואפי"ה דוקא
צעלי ש"מ דס"ל לדידים שאין מוכיחות לא הויין ידים: אלל אימא טעמא דלמך עלי וכו' אבל אמר הרי הוא שיהא אסורין. משום דכיון שאין מוכיחות
הויין ידים אית לן לנניקט לחומר' דלמך הרי הוא הפקר קאמר: מייסדי הרי הוא עלי וכו' טעמא וכו' אע"פ שהוא מחויב טעמא ואשם לא אמר
כלום וכו'. שאין טעמא בזה נדבה: סיוכסא דלמך הוי דלמך כתיב יהודה ולא אמר גבי גט
רבא דאמר כרבי יהודה. וכי היכי דהדרנן ממאי דלמך לעיל דאני דלמך אפי' לרבנן:

ועוד הוא דלמך טעמא דהרי הוא אקור ודאי וכו' וכו' והוא נקרא אשם חסדיים ומן צ"כ דחולין (דף מה):
כתיבות פרק הגהות ר"ל אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום והוא נקרא אשם חסדיים ומן צ"כ דחולין (דף מה):
כתיבות לשם דאי שחיתו שבי' דלאו ידך ועוד הוא לשם אשם תלוי שחיתו פסולה ופירושו לשם אשם פסח דהיינו
אשם תלוי וישא' דהתם דוקא ויפסא' לאו דוקא דאי לאו הכי קשיא דוקא דרישא דאסויפא: אע"פ שהוא מחויב טעמא
לא אמר בלבו. ולא תלין לשם טעמא קאמר כיון דלא אמר לשם טעמא אלמא צעין ידים מוכיחות: אלא לימא רבא
דאמר רבי יהודה. כיון דהמנדב אפי' דלא תפנא' וזכור בו מניח נמי דרבא כתיב דמדרכי יהודה לא אמר גבי גט
דוקא רבנן נמי לאו דוקא: ומשי אע"ג דלרבי יהודה לאו דוקא גבי גט לרבנן דוקא ולא חזר בו רבא:

גנבה ולא נתכוון לאסור בהמה כהטעם אלל נדבה הלכך לא אמר כלום: הרי זו השאת. אם מחויב טעמא דכיון קיימין ופירין מנישא דקאמר לא אמר כלום דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים דלא הויין ידים כי אמר ה"ו למעלה טעמא
לאני דלמך כ"י: הרי לאנשי כרענן ה"ו רבא כתיב יהודה ולא כרענן: אמר לך רבא ה"ו אמר דאמר אפי' לרבנן. כדלמך לעיל ופליגי רבא
ואני אליבא דרבנן: עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בשום דאין אדם מברש אשת חבריו. כן משמע דמוכיחות הוי ממניא וציינן משמע דהוה ליהויא שמגרשה בלא גט ומתויהו ממנה וי"ע בתום' מילמיה דידים שאין מוכיחות:
לימא רבא דאמר כ"י יהודה. ס"ק די הכי נדבר גיה אפי' לא הרג ביה רבא:

(א) מוספא דתמורה פ"ג,
(ב) בתוספתא איתא
למטלמי הרי זו לאשמי ועי'
בתוספתא דחולין מה: ד"ה
הוא. (ג) ש"ת ע"ד לרף
(ד) ב"מ איתא ודלא
כרענא והיינו דלא כשטיא
דרבא דלעיל.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא מפני
וכי' ולא מניח אמרת הוא
משמע ללדקה או להפקר
הס"ד: (ב) ד"ה דבני
קיימין ודאי: (ג) ד"ה אלל
(ד) [וימא] רבא וכו' כדמתוך
לעיל אלא כ"י יהודה:

גליון הש"ס

גמ' אם היה מחויב דבריו
קיימין. ע"י חולין מה ע"כ
מ"ה והא לא:

פירוש הרא"ש

הרי הוא עלי כו'. כיון
שהיה כבר מונח לפניו
ואמר דלמך מן השמות:
מפני שהוא יד לקרנן.
פי' למתפיס כקרבן:
דלמך הרי הוא הפקר
קאמר. ואפי' די גירסא
לא הוי: והא מפני שהוא
יד לקרנן קתני. ועל
כרחי אפי' הוי אשמי
זה קאי דעלי לא הוי די
אלל גורס להרי הוא שיעול
להיות די ויזון דקאי אשמי
הוא ואפי' זה משמע
דשיטתא ליה דיך קרנן
הוי וילכא דמפקר צעין
אחרתא דהמקדש קרנן
(ואו) [ואמר] הרי זה
קרבן לא הוי הוא הלכך
המתפיס בלשון זה דעמו
נמי לקרנן ואפי"ה קתני
עלי אלמא טעמא דקאמר
על דליכא טעמא אלל בלא
הוכחה לא הוי די אע"ג
דדעתיא אקרבן וילכא
למפקר ממדי אחריני:
א"ל אימא טעמא דאמר
עלי. דבלא עלי נמי הוי די
אלל עלי הוא דמוכח
דלמך מותר אבל אמר
הרי הוא דלמך הרי הוא
הקדש קאמר ולא קיימין
הרי הוא קרנן למימי
כדכח דלא חזי לקרנן: הרי
זו אשם לא אמר בלבו.
שאינו מוכיח טעמא אשם
ומימי בשפירש אשם ודאי
דאינו אשם סתם נדבר
ועוד הוא דלמך טעמא